

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-05-23

Diarienummer 0259/23

Stadsutveckling

Åsa Lirell

Telefon: 031-368 70 46

E-post: asa.lirell@kretsloppochvatten.goteborg.se

Uppföljning av Göteborgs stads avfallsplan fram till och med 2022

Förslag till beslut

Nämnden översänder förvaltningens underlag till kommunstyrelsen som återrapportering på uppdraget att följa upp avfallsplanen och anser härmed uppdraget vara fullgjort för år 2022.

Sammanfattning

Ärendet har 2023-05-12 (§95, 0259/23) varit ett informationsärende i Kretslopp och vattennämnden.

I samband med beslutet om Göteborg Stads avfallsplan, KF 2020-12-10 §18 (1192/18), fick Kretslopp och vattennämnden i uppdrag att ansvara för stadens samlade uppföljning av planen gentemot Göteborgsregionens kommunalförbund och att vartannat år återrapportera till kommunfullmäktige.

Uppföljningen av avfallsplanen fram till och med år 2022 visar att av avfallsplanens totalt 25 mål och delmål bedöms tre av målen vara uppnådda, fyra av målen har inte haft någon positiv utveckling, två mål är svårbedömda och övriga mål visar på viss förbättring. I prognosen för 2030 är bedömningen att elva av målen kommer att nås och tio av målen är möjliga att uppnå. Detta förutsätter att aktiviteter och åtgärder som vidtas framöver ligger på minst samma ambitionsnivå som hittills och att kommande förändringar i lagstiftning genomförs. För fyra av målen kommer det att vara svårt att nå måluppfyllelse. Arbetet med avfallsplanen genom den lokala bilagan till planen upplevs som en framgångsrik metod som givit staden en bra start i arbete med målen. Övergripande bedömer dock Kretslopp och vatten att ambitionsnivån inom staden inte har påverkats så mycket av avfallsplanen som önskat. En orsak till detta är att det bland annat saknas resurser i stadens verksamheter för att ta fram och genomföra åtgärder som bidrar till avfallsplanens mål.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Uppföljning av Göteborgs stads avfallsplan 2021 - 2030 till och med år 2022

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om förvaltningens förslag till återrapport till kommunfullmäktige avseende uppföljning av Göteborgs Stads avfallsplan.

I samband med beslutet om Göteborg Stads avfallsplan, KF 2020-12-10 §18 (1192/18), fick Kretslopp och vattennämnden i uppdrag att ansvara för stadens samlade uppföljning av planen gentemot Göteborgsregionens kommunalförbund och att vartannat år återrapportera till kommunfullmäktige. Ärendet togs upp som ett informationsärende på nämndmötet 12 maj 2023.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs stads avfallsplan

Kommunfullmäktige beslutade i december 2020 om en ny avfallsplan för Göteborgs stad under år 2021 - 2030. En avfallsplan är ett lagstadgat kommunalt styrdokument som beslutas av kommunfullmäktige (miljöbalken kap 15 § 41). Innehållet i planen regleras av Naturvårdsverket (NFS 2020:6). Planen ska innehålla mål för allt det avfall kommunen ansvarar för samt mål och åtgärder för att förebygga avfall och förebygga och begränsa nedskräpning. Avfallsplanen ska även beskriva hur målen och åtgärderna kommer att följas upp.

Göteborgs stads avfallsplan 2021 - 2030 består av både den gemensamma regionala planen och den lokala bilagan. I Göteborgs Stad sker genomförandet av planen på det sätt som beskrivs i den lokala bilagan. Det innebär att varje år ska respektive nämnd eller styrelse ta beslut om åtgärder i den årliga budgetprocessen. Tillsammans utgör dessa åtgärder årligen Göteborgs plan för att nå målen.

Uppdrag från kommunfullmäktige om uppföljning

I beslutet om Göteborg Stads avfallsplan fick Kretslopp och vattennämnden i uppdrag att samordna genomförandet av avfallsplanen samt att ansvara för stadens samlade uppföljning av planen gentemot Göteborgsregionens kommunalförbund och att vartannat år återrapportera till kommunfullmäktige.

Uppföljningen av avfallsplanen fram till och med år 2022

För denna rapportering har Kretslopp och vatten tagit fram en rapport som bifogas (Bilaga 1).

Det utförs många åtgärder och aktiviteter kopplade till avfallsplanen, men än så länge visar de inte så stor effekt på målen. Uppföljningen av avfallsplanen fram till år 2022 visar på en varierande framgång i uppfyllandet av målen.

I tabell 1 finns en sammanställning över resultatet fram till 2022 samt en prognos för måluppfyllelse 2030. Bedömning av resultatet fram till år 2022 har gjorts genom att resultatet har jämförts med utgångsläget. Grön färg innebär att målet för närvarande har uppfyllts, gul färg att resultatet visar på att det går framåt med målet medan röd färg betyder att ingen förändring har skett alternativt en försämring jämfört med utgångsläget.

För prognos 2030 har en bedömning gjorts av måluppfyllelse till år 2030 utifrån resultatet till och med år 2022, att aktiviteter och åtgärder som vidtas framöver ligger på samma ambitionsnivå som tidigare samt kända kommande förändringar i samhället såsom exempelvis lagstiftningsändringar. Grön färg innebär att målet bedöms kunna uppnås, gul färg att det finns en möjlighet att målet uppnås och röd färg att målet inte bedöms kunna uppnås.

Tabell 1. Sammanställning av resultat fram till år 2022 samt prognos för måluppfyllelse för 2030.

Mål och delmål	Resultat 2022	Prognos 2030	Kommentar
1. Avfall från hushåll ska minska med 30 % per invånare	☹️	☹️	Små förbättringar som inte räcker.
1.1. Plastavfallet från hushåll ska minska med 50 % per invånare	☹️	☹️	Små förbättringar som eventuellt räcker.
1.2. Matsvinnet från hushåll ska minska med 50 % per invånare	☹️	☹️	Trenden bedöms gå åt rätt håll trots avvikande resultat 2022.
1.3. Elavfallet från hushåll ska minska med 50 % per invånare	☹️	☹️	Ingen förbättring.
2. Avfall från kommunens verksamheter ska minska med 40 % per heltidsanställd	☹️	☹️	Vissa brister i underlaget för 2022 och basår. Långt ifrån målfyllelse.
2.1. Matsvinnet från kommunens verksamheter ska minska till maximalt 30 gram per serverat huvudmål	☹️	☹️	Små förbättringar som eventuellt räcker.
2.2. Livslängden på bärbar elektronik inom kommunens verksamheter ska öka	☹️	😊	Små förbättringar med en positiv trend.
2.3. Mängden engångsartiklar i kommunens verksamheter ska minska med 50 % från år 2019 till år 2025	☹️	☹️	Små förbättringar som inte räcker.
3. Minst 20 % av det grovavfall som kommunen samlar in ska förberedas för återanvändning	☹️	☹️	Små förbättringar som eventuellt räcker.
4. Alla invånare ska ha fastighetsnära möjligheter att lämna produkter till återanvändning	😊	😊	Uppnådd.
5. Det ska finnas förutsättningar för kommunens verksamheter att återanvända produkter	😊	😊	Uppnådd.
6. Minst 90 % av allt inlämnat avfall på återvinningscentraler ska vara rätt sorterat, varav inget farligt avfall i fel fraktion	☹️	☹️	Förbättringar som eventuellt räcker.
7. Minst 70 % av uppkommet matavfall ska gå till näringsåtervinning och biogasproduktion eller annat miljömässigt motsvarande ändamål	☹️	😊	Inga förbättringar 2022. Planerade åtgärder som troligen räcker.

Mål och delmål	Resultat 2022	Prognos 2030	Kommentar
8. Avfallstransporter ska vara 10 % mer energieffektiva	☹️	😊	Brister i underlaget för basåret. Planerade åtgärder som troligen räcker.
9. Fordon, maskiner och anläggningar inom kommunens avfallsverksamhet ska drivas fossilfritt	☹️	😊	Förbättringar som troligen räcker.
10. Minst 70 % av innehållet i restavfallet ska vara rätt sorterat. Dessutom får inget av innehållet vara farligt avfall	☹️	☹️	Inga förbättringar 2022. Planerade åtgärder som eventuellt räcker.
10.1. Textil i restavfallet ska minska med 60 %	☹️	😊	Förbättringar som troligen räcker.
10.2. Alla kommunala arbetsplatser ska sortera sitt avfall	☹️	☹️	Små förbättringar som eventuellt räcker.
11. Lokalisering av större avfallsanläggningar för både dagens och framtidens behov säkras genom fysisk planering	😊	😊	Uppnådd.
12. Plats för avfallets infrastruktur, från uppkomst till mottagningsanläggning, säkras i detaljplaner och bygglov	☹️	😊	Förbättringar som troligen räcker.
13. Minst 90 % av användarna ska vara nöjda med avfallshanteringen	☹️	☹️	Planerade åtgärder som eventuellt räcker.
14. Minst 90% av användarna ska tycka att det är enkelt att förebygga, återanvända och hantera avfall på rätt sätt	☹️	☹️	Planerade åtgärder som eventuellt räcker.
15. Minst 90 % av användarna ska uppleva ett bra bemötande i kontakt med kommunens avfallsverksamhet	☹️	😊	Planerade åtgärder som troligen räcker.
16. Kommunen ska säkerställa att kustlinjen städas regelbundet	☹️	😊	Planerade åtgärder som troligen räcker.
17. Skräp på marken ska minska med 50 %	☹️	☹️	Förbättringar som eventuellt räcker.

I tabell 1 framgår att av avfallsplanens totalt 25 mål och delmål bedöms tre av målen vara uppnådda, fyra av målen har inte haft någon positiv utveckling, två mål är svårbedömda och övriga mål visar på viss förbättring. I prognosen för 2030 är bedömningen att elva av målen kommer att nås och tio av målen är möjliga att uppnå. Detta förutsätter att aktiviteter och åtgärder som vidtas framöver ligger på minst samma ambitionsnivå som hittills och att kommande förändringar i lagstiftning genomförs. För fyra av målen kommer det att vara svårt att nå måluppfyllelse.

Förvaltningens bedömning

För att kunna följa upp målen krävs en omfattande insamling av statistik. För flera av målen, såsom exempelvis mål 2 ”Avfall från kommunens verksamheter ska minska med 40 % per heltidsanställd”, har det visat sig vara mycket svårt att få in relevant statistik och det kan ibland vara svårt att dra slutsatser utifrån befintlig

statistik. Detta är i vissa fall kopplat till resursbrist i verksamheterna eller låg prioritering av arbetsuppgiften.

Arbetet med avfallsplanen genom den lokala bilagan till planen upplevs över lag som ett framgångsrikt koncept som givit staden en bra start i arbete med målen, framför allt jämfört med andra kommuners arbete inom Göteborgsregionen. Övergripande bedömer dock Kretslopp och vatten att ambitionsnivån inom staden inte har påverkats så mycket av avfallsplanen som önskat. Den lokala bilagan fastslår arbetssättet. För att få en bättre måluppfyllnad behöver alla ansvariga nämnder och styrelser mer systematiskt arbeta med att ta fram och genomföra åtgärder som har effekt.

Baserat på de uppgifter som Kretslopp och vatten har fått från stadens förvaltningar i samband med uppföljningen bedömer förvaltningen att det saknas resurser i stadens verksamheter för att kunna arbeta med avfallsplanens mål alternativt att arbetet för att nå målen i avfallsplanen inte prioriteras.

Kretslopp och vatten ser ett behov av ett kommungemensamt system för insamling och analys av miljö- och mätdata för att underlätta uppföljningen av avfallsplanen. Det har även inkommit synpunkter från förvaltningar och bolag att man önskar ett smidigare system för uppföljningen. Det är förvaltningens bedömning att Stratsys är ett lämpligt system för detta.

Målet om att alla kommunala arbetsplatser ska ha möjlighet att sortera sitt avfall är inte uppfyllt. Eftersom sortering är ett lagkrav så borde varje enskild förvaltning och bolag vidta de åtgärder som krävs så att lagkraven, och därmed målet, uppfylls.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har tidigare bedömt att vid en total måluppfyllnad av avfallsplanen uppgår de beräkningsbara samhällsnyttorna av minskad miljöbelastning till i storleksordningen 30 miljarder kr. Kostnader för att genomföra de i planen beskrivna åtgärderna uppskattades uppgå till ca 770 miljoner kr summerat under tioårsperioden för kommunens egna verksamheter, förvaltningar eller bolag. Åtgärderna som kostnadsbedömdes uppskattades medföra ca 45 procent måluppfyllelse av planen.

Själva uppföljningen av avfallsplanen har ingen påverkan på den ekonomiska dimensionen. Resultatet från uppföljning visar emellertid på att vissa mål inte går framåt och de beräknade ekonomiska effekterna kommer därmed inte att nås. Uppföljningen visar även på att det finns brister i resurser hos förvaltningarna att utföra åtgärder kopplade till avfallsplanen samt för uppföljning av planen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Syftet med avfallsplanen är att förbättra den ekologiska dimensionen, då planen är upprättad utifrån krav som följer av miljöbalken. Alla målen i planen inom områdena förebyggande, återanvändning, insamling och nedskräpning bidrar till

Sveriges befintliga miljömål, framför allt generationsmålet, miljökvalitetsmålen inom begränsad miljöpåverkan, giftfri miljö och god bebyggd miljö samt etappmålen för luftföroreningar, cirkulär ekonomi, begränsad miljöpåverkan och avfall. Planen bidrar därmed även till måluppfyllelse av flera av de globala hållbarhetsmålen.

Själva uppföljningen av avfallsplanen har ingen påverkan på den ekologiska dimensionen. Resultatet från uppföljning visar emellertid på att vissa mål inte går framåt. Detta innebär att den minskade miljöpåverkan som planen förväntas bidra till inte kommer att nås.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Expedieringskrets

Kommunstyrelsen